

Nils Holgerssoni imeline reis läbi Rootimaa.
Eesti koolidele kohandanud A. Kajansaar.

Rootsi kirjanik Selma Lagerlöf (1858-1940), sündinud Märbacka mõisas Värmlandis, on oma kodumaal suuremored kirjanik. L. teosed on tuntud üle kogu kultuurimaailma ja on tõlgitud kõikidesse kultuurkeeledesse, enamus neidest ka Eesti keelde. Palju tema loomingust on filmitud.

Parimate L. teoste hulka kuulub 1906-1907 ilmunud muinasjutuline-maateaduslik lugemik "Nils Holgerssoni imeline reis läbi Rootimaa". Selles teoses on tõrjutud ja muinasjutt õnnestunult ühendatud. Siin avaldub hästi ka L. teoste üks kandvamaid põhihooneid - juhtida inimeste mõistmisele, abistamisele ja heale. Siin mainitud teos oli üks aluseid J. Lagerlöfile 1909. a. Nobeli kirjandusauhinna andmiseks. Samal aastal valis Uppsala ülikool tema oma audouktoriks.

Tenest siin vaikfilmina esitatud 27 pildi juurde ei ole ühine muinasjutt vaid näitab teed nende peatükkide juurde kaanatus mida pildid illustreerivad. Peatükkide nimed Rootsi keeles ja numbrid on selgudes.

Loomulikult jäävad õpetajale vabad käed teusti soovi ja vajaduse, kuid eestvõtt õpilaste vaimse ja arenevise seisukohalt lähtudes muuta. Piltide kopeerimine on aga reeglina keelatud.

Neid saab väga soodsa hinnaga osta Norstedt'i koolitarvete ärist Stockholmis. ~~(Eesti kooli kassal)~~

Rõõliti piltidega on soovitatav jälgida reisi Rootsi kaardil.

1. Kui metskand varakevadel lendarid põhja poole hüüdsid nad kodukandele talude juures: "Tulge kaasa! Tulge kaasa! Meie lendame jälledesse!" Seda hüüdu meeliskas vool kuni Martin Holger Nilsson'i peositalus lähima Skånes. Tema sinutas juba tütu et õhku tõusta. Samal silmapilgul joonis talu poiss Nils Holgersson ära et Martinit taustada õhku tõusmast. Tema oli aga unustanud et tema muudeti just enne väljaõuele joonmist päkapikuks kes ei jaksanud Martinit lenda tõusmisel takistada. Martinist kimmi hoides tõusis ka Nils õhku nagu päkapikk ja reis läks põhja poole vana metskand ~~Akka~~ Hebrukeise Akka juhtimisel üli pika Rootimaa. (Kap. 1: Pajken)

2. Enimene õõ seatrid kanded mööda Vombi järve jääl sest jää oli veel sulamata. Siis juhtus et rebane Snurre, kes sealt juhtus mööda ~~mööda~~ ^{läks}, napsas ühe kande lõngade vahel ja jooksis metsa. Kuid Nils Holgersson oli valvas, võttis rebase vabast kimmi ja vabastas kande. Pärast aitand kanded Nils Snurre käest vabastada. Sellest ajast sai Nils Holgersson kandedega heaks sõbraks. (Kap. 2: Natten. Gäsaleken)

3. Ühel päeval tuli kumkari vana ja tühjas
jäätud glimmingehusi lossi juurde. Nemad
maandunud lossi katusel ühe kurepesa
kõrval. Pesas istus toonekurg ise, kaas
kassikannu, üks vana hallitreibuline kass
ja mõned igiravad mustrotid. Kõik
olid väga hirmunud. Lossi elanikud, must-
rotid, olid läinud Kullamäele suurele
loomade kaasolekuks. Nüüd aga lähenes
lossile mustrottide verivauklaste, hallrottide
sõjavägi et lossi vallutada. (Kap. 4: Svartrotter och
grårotter. Storken).

4. Kuid Nils Holgersson ei kaotanud pead.
Kui hallrotid olid tunginud lossi õuele,
läks ka Nils pikka viilet puhudes sinna.
Selle vile oli temale toonud kord ühes
öökul Sydri toomaiiru tornist. Vile
pühumist^{ete} ei sunnud ükski hallrott
vastu seista. Nils puhus ja puhus ja
meelitas hallrotid endaga kaasa lossist
välja. Edasi siis tee mööda keerulisi
teid läbi ojade ja kraavide lossist kau-
gele. Sealt ei leidnud hallrotid teed ta-
gan glimmingehusi. (Kap. 4: Rättfångaren).

5. Tänuks abi eest võis Nils Holgersson
minna koos kumkaga Kullamäele
suurele kuretautsele. Seda tautsi ei ol-
nud veel ükski inimene näinud. Sinna
kogunesid kõik loomad. Nils sai näha

varest, harakat, metslindude ja hirvede
tautou ja mängu. Lõpuks tulid sookü-
red ilusalgedega tiikades punaste ehetege-
runda taga. Need suured linnud taot-
sivad pool-lennates ja liugeldes edasi
ja tagasi. Vähest tegid nad suuri ringe.
(Kap. 5: Den stora trandansen på Kullaberg).

6. Glimmingehusi lossist lendasid haured
Blekingisse ja Ölandile. Siin ostasid
Nils Holgerssoni uued reiklused. Teel
põhja poole ööbiti ühel saarel, Suurel
Käärliil. Seal oli palju lambaid. Linnud
olid just uinumas, kui nende juurde
tuli üks vana oinas ja teatas, et saa-
rele oli talael üle jää tulnud kolm re-
bast. Need tegid lammasitele elu saarel
happas. Öösel tuli kolm rebast selle
kaupa juurde aus haured maagariid.
Nils hüppas aina selga ja juhtis aina
rebastele vastu. Rebased said tugevasti
põrnida. "Tänaseks jätneb sellest uudele,"
ütles Nils (Kap. 13: Fåren).

7. Ühel ööl nägi Nils Holgersson uues
vana Visby linna, nagu see nägi
välja auna hilgeajal. Seal olid linna-
müürid, ilusad kirikud ja rikkaste meeste
majad. Toredates rüütes kaupmehed

pankurid temale müüa värvides sära-
 vaid nõbekangaid ja telgedel koostud
 tapete. (Kap. 14: Staden på hansbotten).

8. Suurelt Karlilt lendarid kanded üle
 Smålandi Hallandisse. Seal lai-
 vatel kauradiku nõunamudel oli palju
 varemeid. Rebane Smirre tahtis Nilsile
 Suurel Karlil saadud nahatait kätte
 mausta ja meelitas varemeid poissi
 metskanedelt ära röövima. Tema viidi
 ühte mahajäätnud majja, kust temal
 peale halbu seikleusi oimetus pääseda
 tagasi Akka ja selle kaaslaste juurde
 (Kap. 16: Kråkrövad).

9. Läbi Smålandi tuli Nils Holgersson
 koos kandedega suure linnujärve Tåkerni
 juurde. Seal vabastas tema ühe kane,
 keda ühe talu elanikud kasutasid mee-
 lituslinnuna teiste lindude püüdmiseks.
 Talus elas poiss keda hüüti Per-Ola. Temal
 oli linnust kahju. Väikses paadis läks
 poiss järvele lindu otsima. Järvele jõu-
 des panna ^{paat} alla vajuma. Kuid pil-
 diel näete kuidas Nils päästis Per-
 Ola ühele saarekesele (Kap. 19: Gjösänk-
 ningen).

10. ~~En~~ Hamed leudarid Takeruult edasi pira göta
Ranalit Kälmarideni mägedelt. Ühes talus
leidsid nad põdra, kelle vasikema talu
koer oli päästanud ja inimeste juurde üles-
kasvatada näinud. Põdra ja koera reiklus-
test on lugeda: (Kapitel 22: Kars och Gräfalls saga)
11. Kusegil ei ole nii palju mõisariid ja tou-
dileiguid kui Sörmlandis. Ühel õhtul
hiilis Nils talu tuppa. Seal kuulas tema
vargi pealt ja tustust härra Karlist, Göder-
manlandist, kes kauas ei saanud rahul
ja igal õhtul tuli tagasi koju et harida
oma iluad. Ühel ööl nägi Nils unes
härra Karli kes temale oma iluad näitas.
Aed ulatas üle kogu Sörmlandi (Kap. 23: Den sköna lustgården)
12. Sörmlandist tuli Nils Holgersson Närke.
Päeval enne Örebro suurt loomalaata
aitas Nils palju hobuseid ja lehmi, kes
olid jätnud halva ilu kätte, katus alla
(Kap. 24: Marknadsaftonen).
13. Sellel pildil näete hanekeerjust Oosat ja
väikest elatsi keda metskamehed ja Nils
aitavad üle ellälari järve jää (Kap. 25: Skorsningen)
14. Üle Västmanlandi läks sõit Bergslagenisse.
Tugev tuul puhus kütisi Martini seljast alla
suurde metra. Metsas sattus tema ühe oma-
kari ja selle kake poja kätte. Nils arjad
olid halvad. Teud kui temal õnnestus

karutaati päästa maha laskemisest, laud
karud Nils'i vabaus (kap. 27: Järvenkiet)

15. Suures ajal Mälari järves meelitas rebane
Smirre, kes kogu aja Nils'i järgis et kätte-
maksu tõi, metsanäid luigetega
ohtlikkude seiklustesse Hälstanikenis.
Hanepeini Martini ja Nils'i elu oli hädas
(kap. 33: Översämningen. Ivananni Hälstaniken)
16. Kättemaks oli lähedal. Ühe koha kaasabid
meelitas Nils Smirre lõusu. Pildil näeme
rebase ~~Koera~~ asemel kaalakeiti (kap. 33: Den nya bandkunds)
17. Üle Dalarna tuli Nils Holgersson Upplandi.
Upplandis aitas tema ühel üliõpilasel saada
tagasi mõned tähtsad kirjad. Pildil näeme
kuidas rouk tuleb kirjad koju (kap. 35: Uppsala).
18. Kui metsanäid oma lemmik ületand
Stockholmi saarestiku kummas Nils jälle
alla. Seekord vette. Kuid merel reikiv
kalur päästis tema (kap. 36: Systerarna).
19. Kalur kinkis Nils'i Skanseni muuse-
umile. Seal vabastas tema kotka, kes
kinnipüütuna pidi vaolema puus (kap. 38
Gorgo, örnen).
20. Kotkas võttis Nils'i kaasa ja lendas
põhja poole metsanäid otsida. Need
olid lendanud fjällidest. Nils lendas
kotkaga kuni Lapi maale.

21. Lapimaal kohtas Nils Holgersson jälle oma sõpru, metskamehed. Seal tutvus tema ka laplastega kes elavad kajas luussajana järve kaldal (Kap. 45: Hos lappena).
22. Siit läheb jälle lõuna poole üle Jämtlandi ja Härjedaleni Märbacka mõisa Värmlandis. Siin sattus Nils ühe öökulli künki kes peaga tema silmad välja nousis. Muud Nils pääres kiirumisel minutid (Kap. 49: En liten hengård).
23. Edasi lõuna poole üle Dalslandi Bohusläni. Varem olid metskamehed leidnud siia peidetud varanduse, kulla. Selle andsid nemad nüüd Nilsile tasuta selle eest et Nils oli aidanud neid ja teinud linnale ja laenu. (Kap. 50: Skatten på skäret).
24. Nils Holgersson jõudis tagasi koju oma reisult läbi Rootnimaad. Tema muutus jälle inimene. Isa ja ema ütlevad: "Tere tulemast koju!" (Kap. 54: Hos Halger Nilson).
25. Nils Holgersson lehvitas jumalaga jättes oma sõprade, metskamehede. Need hüüavad edasi lõuna poole (Kap. 55: Fårväl till vildgässen).
26. Rootsi kirjanik ja "Nils Holgerssoni ^{imelise} reisi läbi Rootnimaad" looja Selma Lagerlöf.
27. Selma Lagerlöfi kodu Märbacka Värmlandis.